Call For Papers

CENTRUM WSPÓŁPRACY POLSKO-UKRAIŃSKIEJ UNIWERSYTETU WROCŁAWSKIEGO RAZEM Z INSTYTUTEM POLITYCZNYCH i ETNONARODOWYCH BADAŃ im. I. F. KURASA NARODOWEJ AKADEMII NAUK UKRAINY W KIJOWIE

zapraszają na

międzynarodową interdyscyplinarną konferencję naukową z okazji 35. rocznicy rozpadu Związku Sowieckiego nt.

PO IMPERIUM?

Polska i Ukraina między pamięcią a dekolonizacją

Wrocław-Kijów-Lwów, 8-9 grudnia 2026 r.
(formuła online)

WSPÓŁORGANIZATORZY

Narodowy Uniwersytet „Akademia Kijowsko-Mohylańska” w Kijowie,

Ukraiński Katolicki Uniwersytet we Lwowie,

Fundacja Ukraińskiego Katolickiego Uniwersytetu we Wrocławiu,

Instytut Literatury im. Tarasa Szewczenki Narodowej Akademii Nauk Ukrainy w Kijowie

Instytut Pileckiego w Warszawie,

Centrum Polsko-Ukraińskich Studiów na Europejskim Uniwersytecie Viadrina we Frankfurcie nad Odrą

ЦЕНТР ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ СПІВПРАЦІ ВРОЦЛАВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ РАЗОМ З ІНСТИТУТОМ ПОЛІТИЧНИХ ТА ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ім. І. Ф. КУРАСА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ В КИЄВІ

запрошують на

міжнародну міждисциплінарну наукову конференцію, присвячену 35-й річниці розпаду Радянського Союзу, на тему:

ПІСЛЯ ІМПЕРІЇ?

Польща та Україна між пам’яттю і деколонізацією

Вроцлав-Київ-Львів, 8–9 грудня 2026 року (онлайн-формат)

СПІВОРГАНІЗАТОРИ

Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ;

Український католицький університет, Львів;

Фундація Українського католицького університету у Вроцлаві;

Інститут літератури ім. Тараса Шевченка Національної академії наук України, Київ;

Інститут Пілецького, Варшава;

Центр польсько-українських студій Європейського університету Віадріна у Франкфурті-на-Одері

Konferencja poświęcona jest przemianom politycznym, społecznym, kulturowym i intelektualnym zachodzącym w Polsce i Ukrainie po rozpadzie Związku Radzieckiego oraz doświadczeniu rosyjskiej agresji przeciw Ukrainie. Punktem wyjścia jest pytanie, czy rzeczywiście żyjemy już „po imperium", czy też dziedzictwo imperialne nadal wpływa na pamięć, instytucje, kulturę i wyobraźnię społeczną Europy Środkowo-Wschodniej.

W centrum refleksji znajdą się zagadnienia pamięci i dekolonizacji, polityki i prawa, bezpieczeństwa i gospodarki, a także rola społeczeństwa obywatelskiego, mediów, literatury, teatru i filmu w procesie redefiniowania tożsamości regionu. Szczególna uwaga zostanie poświęcona relacjom polsko-ukraińskim oraz znaczeniu wojny rosyjsko-ukraińskiej dla kształtowania nowego porządku europejskiego.

Do udziału zapraszamy badaczy i badaczki reprezentujących nauki humanistyczne, społeczne, prawne oraz ekonomiczne, a także przedstawicieli instytucji kultury, mediów i organizacji obywatelskich.

Конференція присвячена політичним, суспільним, культурним та інтелектуальним трансформаціям у Польщі й Україні після розпаду Радянського Союзу та в умовах російської агресії проти України. Відправним пунктом дискусії є питання: чи справді ми вже живемо «після імперії», чи імперська спадщина й надалі впливає на пам'ять, інституції, культуру та суспільну уяву Центрально-Східної Європи.

У центрі уваги перебуватимуть проблеми пам'яті та деколонізації, політики й права, безпеки та економіки, а також роль громадянського суспільства, медіа, літератури, театру й кіно в переосмисленні ідентичностей регіону. Особливу увагу буде приділено польсько-українським відносинам та значенню російсько-української війни для формування нового європейського порядку.

До участі запрошуються дослідники й дослідниці гуманітарних, суспільних, правничих та економічних наук, а також представники культурних інституцій, медіа та громадянського суспільства.

PROPONOWANA STRUKTURA KONFERENCJI

PANEL I (otwierający)

Czy naprawdę żyjemy po imperium?

Polska i Ukraina 35 lat po rozpadzie ZSRR

Główne pytania:

- Czy rozpad ZSRR oznaczał koniec imperium?
- Czym jest dekolonizacja Europy Wschodniej?
- Czy wojna Rosji przeciw Ukrainie zmieniła sposób myślenia o postsowieckości?
- Jakie miejsce zajmują Polska i Ukraina w nowym porządku europejskim?

ПІСЛЯ ІМПЕРІЇ?

ПОЛЬЩА ТА УКРАЇНА МІЖ ПАМ'ЯТТЮ І ДЕКОЛОНІЗАЦІЄЮ

ПАНЕЛЬ І (відкривальна)

Чи справді ми живемо після імперії?

Польща та Україна через 35 років після розпаду СРСР

Основні питання:

1. Чи означав розпад СРСР кінець імперії?
2. Що таке деколонізація Східної Європи?
3. Чи змінила війна Росії проти України спосіб мислення про пострадянськість?
4. Яке місце посідають Польща та Україна в новому європейському порядку?

BLOK I

HISTORIA I PAMIĘĆ

PANEL II

Pamięć po imperium

Historia, tożsamość, dekolonizacja

Obszary:

- historiografia po 1991 roku,
- polityka pamięci,
- dekomunizacja,
- kolonializm rosyjski i sowiecki,
- historia w czasie wojny.

БЛОК I

ІСТОРІЯ ТА ПАМ’ЯТЬ

ПАНЕЛЬ II

Пам’ять після імперії

Історія, ідентичність, деколонізація

Тематичні напрями**:**

- історіографія після 1991 року;
- політика пам’яті;
- декомунізація;
- російський та радянський колоніалізм;
- історія в умовах війни.

BLOK II

PAŃSTWO I INSTYTUCJE

PANEL III

Polityka po imperium

Suwerenność, bezpieczeństwo, Europa

Obszary:

- transformacja ustrojowa;
- relacje Polska-Ukraina;
- bezpieczeństwo;
- integracja europejska;
- wojna a nowy porządek regionalny.

БЛОК II

ДЕРЖАВА ТА ІНСТИТУЦІЇ

ПАНЕЛЬ III

Політика після імперії

Суверенітет, безпека, Європа

Тематичні напрями**:**

- політична трансформація;
- польсько-українські відносини;
- безпека;
- європейська інтеграція;
- війна та новий регіональний порядок.

PANEL IV

Prawo po imperium

Sprawiedliwość, odpowiedzialność, odbudowa

Obszary:

- państwo prawa;
- reformy instytucjonalne;
- sprawiedliwość tranzycyjna;
- odpowiedzialność za zbrodnie wojenne;
- europeizacja prawa.

ПАНЕЛЬ IV

Право після імперії

Справедливість, відповідальність, відбудова

Тематичні напрями**:**

- верховенство права;
- інституційні реформи;
- перехідне правосуддя;

- відповідальність за воєнні злочини;
- європеїзація права.

PANEL V

Gospodarka po imperium

Rozwój, zależność, odbudowa

Obszary:

- transformacja gospodarcza;
- bezpieczeństwo ekonomiczne;
- energetyka;
- odbudowa Ukrainy;
- integracja z gospodarką europejską.

ПАНЕЛЬ V

Економіка після імперії

Розвиток, залежність, відбудова

Тематичні напрями**:**

- економічна трансформація;
- економічна безпека;
- енергетика;
- відбудова України;
- інтеграція до європейської економіки.

BLOK III

SPOŁECZEŃSTWO I KOMUNIKACJA

PANEL VI

Społeczeństwo po imperium

Obywatele, wspólnoty, solidarność

Obszary:

- społeczeństwo obywatelskie;
- Majdan;
- migracje;
- solidarność polsko-ukraińska;
- nowe pokolenia po 1991 roku

БЛОК III

СУСПІЛЬСТВО ТА КОМУНІКАЦІЯ

ПАНЕЛЬ VI

Суспільство після імперії

Громадяни, спільноти, солідарність

Тематичні напрями:

- громадянське суспільство;
- Майдан;
- міграції;
- польсько-українська солідарність;
- нові покоління після 1991 року

PANEL VII

Media po imperium

Narracje, propaganda, informacyjna dekolonizacja

Obszary:

- wojna informacyjna;
- propaganda;
- media cyfrowe;
- pamięć i komunikacja;
- odporność informacyjna

ПАНЕЛЬ VII

Медіа після імперії

Наративи, пропаганда та інформаційна деколонізація

Тематичні напрями:

- інформаційна війна;
- пропаганда;
- цифрові медіа;
- пам’ять і комунікація;
- інформаційна стійкість.

BLOK IV

KULTURA I WYOBRAŹNIA

PANEL VIII

Literatura po imperium

Język, pamięć, odzyskiwanie głosu

Szczególny akcent:

- dialog polsko-ukraiński;
- literatura a dekolonizacja;
- wojna i świadectwo;
- nowe narracje regionu

БЛОК IV

КУЛЬТУРА ТА УЯВА

ПАНЕЛЬ VIII

Література після імперії

Мова, пам’ять, повернення голосу

Особливий акцент**:**

- польсько-український діалог;
- література та деколонізація;

- війна і свідчення;
- нові наративи регіону

PANEL IX

Teatr po imperium

Scena pamięci i oporu

Obszary:

- teatr dokumentalny;
- teatr wojny;
- performans;
- sztuka zaangażowana

ПАНЕЛЬ IX

Театр після імперії

Сцена пам’яті та спротиву

Тематичні напрями**:**

- документальний театр;
- театр війни;
- перформанс;
- ангажоване мистецтво

PANEL X

Film po imperium

Obrazy wolności i obrazy wojny

Obszary:

- kino ukraińskie;
- kino polskie wobec Wschodu;
- dokument wojenny;
- kultura wizualna pamięci.

ПАНЕЛЬ X

Кіно після імперії

Образи свободи та образи війни

Тематичні напрями**:**

- українське кіно;
- польське кіно у ставленні до Сходу;
- воєнна документалістика;
- візуальна культура пам’яті.

PANEL XI

Gra z Lewiatanem

Ukraińskie elity kulturowe wobec imperium sowieckiego: dylematy etyczne, przestrzenie wolności i wyzwania metodologii dekolonialnej w perspektywie 35. rocznicy rozpadu Związku Sowieckiego

Trzydzieści pięć lat po rozpadzie Związku Sowieckiego oraz w cieniu trwającej wojny rosyjsko-ukraińskiej badania nad relacjami elit kulturowych z imperialnym aparatem władzy wymagają pogłębionej rewizji metodologicznej. Tradycyjne paradygmaty sowietologiczne i slawistyczne, często ukształtowane pod wpływem moskwocentrycznej perspektywy badawczej, niejednokrotnie sprowadzały złożone postawy twórców z republik związkowych do uproszczonej alternatywy: serwilizmu wobec systemu lub otwartego sprzeciwu dysydenckiego.

Panel „Gra z Lewiatanem” proponuje uczynić doświadczenie ukraińskich elit kulturowych centralnym przedmiotem refleksji. Dla przedstawicieli tych środowisk konfrontacja z państwem totalitarnym oznaczała bowiem podwójną formę opresji: ideologiczną oraz narodowo-imperialną. Relacja artysty z totalitarnym Lewiatanem rzadko miała charakter jednoznaczny. Była raczej skomplikowaną i obarczoną wysokim ryzykiem grą, w której stawką pozostawały fizyczne przetrwanie, zachowanie podmiotowości oraz ochrona ciągłości kulturowej pod presją narzuconych kodów językowych i ideologicznych.

Celem panelu jest analiza sposobów, za których pomocą ukraińscy pisarze, artyści, reżyserzy i muzycy, od pokolenia Rozstrzelanego Odrodzenia po

środowisko sześćdziesiętników, poruszali się pomiędzy oportunizmem, wymuszoną mimikrą, symbolicznymi formami oporu a poszukiwaniem przestrzeni względnej autonomii twórczej.

Główne obszary dyskusji i pytania badawcze

Dekonstrukcja kategorii imperialnych

W jaki sposób zwrot dekolonialny (*decolonial turn*) wpływa na reinterpretację takich kategorii, jak „artysta radziecki", „kompromis" czy „serwilizm" w kontekście kultury ukraińskiej?

Strategie przetrwania i subwersji

W jaki sposób twórcy wykorzystywali oficjalnie sankcjonowane formy estetyczne, w szczególności realizm socjalistyczny oraz system zamówień państwowych, do podtrzymywania tożsamości narodowej i przekazywania symbolicznych form oporu?

Dylematy etyczne i koszty pozycji społecznej

Gdzie przebiegała granica pomiędzy pragmatyczną współpracą z aparatem władzy a ideologicznym podporządkowaniem systemowi?

Epistemologia w warunkach wojny

W jaki sposób współczesna agresja Rosji przeciwko Ukrainie wpływa na wrażliwość badawczą, dostęp do źródeł archiwalnych oraz narzędzia interpretacji dziedzictwa kulturowego okresu sowieckiego?

Rewizja kanonu

Jak współcześnie przywracać do obiegu naukowego i kulturowego oraz reinterpretować ukraińskie dzieła powstałe w warunkach imperialnego patronatu i politycznej presji?

Zaproszenie do zgłaszania udziału w panelu

Do udziału w panelu zapraszamy historyków, kulturoznawców, literaturoznawców, filologów, historyków sztuki oraz socjologów kultury.

Szczególnie zainteresowani jesteśmy wystąpieniami łączącymi pogłębioną analizę źródeł z refleksją nad nowymi kategoriami pojęciowymi i podejściami metodologicznymi, które mogą przyczynić się do dekolonizacji utrwalonych narracji dotyczących kultury Europy Środkowo-Wschodniej XX wieku. Mile widziane są zarówno studia przypadków, jak i ujęcia teoretyczne oraz komparatystyczne, pozwalające na krytyczne przewartościowanie dotychczasowych sposobów opisu relacji między kulturą, władzą i imperium.

ПАНЕЛЬ XI

Гра з Левіафаном

Українські культурні еліти перед обличчям радянської імперії: моральні дилеми, простори свободи та виклики деколоніальної методології в перспективі 35-річчя розпаду СРСР

Через тридцять п’ять років після розпаду Радянського Союзу та в тіні триваючої російсько-української війни дослідження взаємин культурних еліт з імперським апаратом влади потребують глибокого методологічного переосмислення. Традиційні совєтологічні та славістичні парадигми, часто сформовані під впливом москвоцентричного бачення, нерідко зводили складні позиції митців із союзних республік до простої альтернативи: сервілізм або відкритий дисидентський спротив.

Панель «Гра з Левіафаном» пропонує поставити в центр уваги досвід українських культурних еліт, для яких зіткнення з тоталітарною державою означало подвійну форму пригнічення: ідеологічну та національно-імперську. Взаємини митця з тоталітарним Левіафаном рідко були однозначними. Радше йшлося про складну й ризиковану гру, де на кону стояли фізичне виживання, збереження суб’єктності та порятунок культурної тяглості під маскою нав’язаних мовних та ідеологічних кодів.

Метою панелі є осмислення того, яким чином українські письменники, художники, режисери та музиканти, від трагічної спадщини Розстріляного відродження до покоління шістдесятників, маневрували між опортунізмом, вимушеною мімікрією, символічним опором та пошуком просторів свободи.

Основні напрями дискусії та дослідницькі питання

Деконструкція імперських понять.

Як деколоніальний поворот (*decolonial turn*) змінює розуміння таких категорій, як «радянський митець», «компроміс» чи «сервілізм» у контексті української культури?

Стратегії виживання та субверсії.

Яким чином митці використовували офіційні естетичні форми (зокрема

соціалістичний реалізм або державні замовлення) для збереження національної ідентичності та передачі символічних форм опору?

Етичні дилеми та ціна суспільного становища.
Де проходила межа між тактичною взаємодією з владою та ідеологічним підпорядкуванням?

Епістемологія в умовах війни.
Як сучасна російська агресія проти України змінює дослідницьку чутливість, доступ до архівів та інструменти осмислення культурної спадщини радянського періоду?

Перегляд канону.
Як сьогодні повертати до культурного обігу та переосмислювати українські твори, створені в умовах імперського патронату та політичного тиску?

Запрошення до подання доповідей

До участі в панелі запрошуються історики, культурологи, літературознавці, філологи, мистецтвознавці та соціологи культури.

Ми особливо зацікавлені у виступах, що поєднують ґрунтовний аналіз джерел із рефлексією над новими понятєвими та методологічними підходами, здатними сприяти деколонізації усталених наративів про культуру Центрально-Східної Європи XX століття.

PANEL PLENARNY ZAMYKAJĄCY

Polska i Ukraina: wspólnota doświadczeń czy wspólnota przyszłości?

Główne pytania:

- Jak zmieniły się relacje polsko-ukraińskie po 2022 roku?
- Czy możliwa jest wspólna polityka pamięci?
- Czy dekolonizacja Europy Wschodniej jest już procesem nieodwracalnym?

- Jaką rolę powinny odegrać Polska i Ukraina w przyszłości Europy?

ЗАКЛЮЧНА ПЛЕНАРНА ПАНЕЛЬ

Польща та Україна: спільність досвіду чи спільність майбутнього?

Основні питання:

1. Як змінилися польсько-українські відносини після 2022 року?
2. Чи можлива спільна політика пам’яті?
3. Чи стала деколонізація Східної Європи вже незворотним процесом?
4. Яку роль мають відіграти Польща та Україна в майбутньому Європи?

ZGŁOSZENIA UCZESTNICTWA

Osoby zainteresowane udziałem w konferencji prosimy o przesłanie potwierdzenia uczestnictwa na adres **cwpu@uwr.edu.pl** do dnia **3 grudnia 2026 r.** W zgłoszeniu należy wskazać formę uczestnictwa:

- **udział aktywny** – wraz z tytułem referatu oraz wskazaniem panelu konferencyjnego, w ramach którego proponowane jest wystąpienie;
- **udział bierny**.

Informacje organizacyjne

Organizatorzy zapewniają **tłumaczenie symultaniczne w językach polskim i ukraińskim**.

Link umożliwiający udział w obradach za pośrednictwem platformy **Microsoft Teams** zostanie przesłany uczestnikom najpóźniej do **5 grudnia 2026 r.** na adres e-mail wskazany podczas zgłoszenia.

Реєстрація учасників

Зацікавлених в участі у конференції, просимо надіслати підтвердження участі на адресу **cwpu@uwr.edu.pl** до **3 грудня 2026 р.**. У заявці необхідно зазначити форму участі:

- **активна участь** – із зазначенням назви доповіді та конференційної панелі, в рамках якої пропонується виступ;
- **пасивна участь** (без виголошення доповіді).

Організаційна інформація

Організатори забезпечують **синхронний переклад польською та українською мовами**.

Посилання для участі в засіданнях конференції через платформу **Microsoft Teams** буде надіслано учасникам не пізніше **5 грудня 2026** на адресу електронної пошти, вказану підчас реєстрації.

Organizatorzy mają nadzieję, że konferencja stanie się przestrzenią interdyscyplinarnej refleksji nad złożonymi relacjami między kulturą, władzą i imperialnym dziedzictwem Europy Środkowo-Wschodniej oraz przyczyni się do rozwoju badań nad dekolonizacją wiedzy o doświadczeniu postsowieckim.

Komitet Organizacyjny konferencji

Організатори висловлюють сподівання, що конференція стане платформою для міждисциплінарного осмислення складних взаємозв’язків між культурою, владою та імперською спадщиною Центрально-Східної Європи, а також сприятиме подальшому розвитку досліджень у галузі деколонізації знання про пострадянський досвід.

Організаційний комітет конференції

◈ ❖ ◈